

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ este:
Joi și Duminică.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII

Se prenumera:
la postele o, și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 41.

Joi, 24 Maiu | 5 Iuniu

1879.

Brasiovu, 23 Maiu / 4 Iuniu.

Peste câteva zile se implinesce anulu, de candu s'au adunatu reprezentantii marilor poteri la Berlinu spre a face pace in Orientu. Sperantia era mare pe atunci, că areopagulu europénu va dá o soluțiune drépta și multiamitóre incurcatei cestiuni orientale, și că astfelu va inaugura in adeveru o era de liniste și infflorire a popóreloru. Oper'a ce a creat'o inse Congressulu dupa câteva septemani a desamagitu pe toti cei ce se nutreau cu așteptari mari și opiniunea generala erá, că tractatulu incheiatu la Berlinu va deveni cu timpulu numai unu isvoru de noue incurcaturi in Orientu.

Evenemintele petrecute de aprópe unu anu de zile ne arata, că temerile ce se manifestau față de efectele possibile ale acelu tractatu au fostu fôrte intemeiate. Pêna astadi abia pe jumetate s'au potutu executá hotaririle Congressului european și ce privelisce ne ofera starea actuala a lucrurilor in Orientu? Ostirile russesci inca nu s'au retrasu din Bulgari'a; agitatiunea in acestu principatu pentru unirea tuturor Bulgarilor iea dimensiuni totu mai mari și iritatiunea poporatiunei bulgare din Rumeli'a orientala e atátu de mare încátu noulu guvernatoru turcescu Aleco-pasi'a a fostu silitu la intrarea s'a in Filipopolu se si schimbe fesulu cu caciul'a bulgarésca și se lase se se arboreze stindartulu bulgaru in loculu celui turescu; din celelalte provincii crestine ale Sultanulu din Macedoni'a, Albani'a, Epiru, Thessali'a nu audimu decâtu de maceluri, de bande de insurgenti ce se forméza neincetatu, de comitete revoluționare s. a. s. a. Serbiu se ciocnescu, din candu in candu cu Arnautii și Muntenegrulu isi dá silintie zadarnice spre asi regulá fruntariile de către Albani'a, conformu tractatului dela Berlinu; intr'aceea Arnautii se prepara de a se contrapune trupeloru austriace la eventual'a ocupare a pasialiculu Novibazaru și anevoie ii vorn abate dela acést'a amenintiarile ce le face Turci'a pro forma in favorulu strictei executari a conventiunei incheiate cu Austro-Ungari'a; in fondu inse tronéza, că unu mare semnu de intrebare conflictulu greco-turescu, care a devenitu fôrte acutu.

Congressulu in intieptiunea lui inalta a lasatu cestiunea gréca neresolvata și a tramisu pe Greci cu pasurile lor la Constantinopolu, se se intielega și impace acolo cu Sultanulu. Nu potea se fia dér' nimicu mai naturalu decâtu că „rectificarea fruntarieloru dintre Greci'a și Turci'a“ cumu a numit'o congressulu se nu póta face nici unu pasu înainte, pe câtu timpu depindea numai dela stabilirea unei intielegeri între Turci'a și Greci'a. Erá claru, că Turci'a de buna voie nu va jertfi alte provincii ale sale spre a impacá pe Greci, și că acést'a earasi nu se voru multiami cu puçinu, cu deosebire sciindu, că la spatele lor sta una séu mai multe din marile poteri. Dá, Greci'a este actualminte mai norocita că Romani'a, ea are unu protectoru și acestu protectoru este — Franci'a. Waddington, ministrulu de esterne francesu, voiesce se aiba si elu parte la fericirea popóreloru Orientulu și de aceea a imbraçiosiatu caus'a Greciei.

D-lu de Waddington, desi anglesu de origine, a aratatu că posedé virtutea francesca a completantiei in mare gradu și astfelu a evitatu cu rigozitate orice ar' fi potutu se turbure pe puternicii dilei dela Berlinu și Petersburg, ba atentiunea s'a a mersu asia de departe încátu n'a voit se se desparta de Germani'a nici macaru in cestiunea recunoscerei Romaniei, cu tóte că Russi'a și Austro-Ungari'a se grabisera a tramite reprezentantii lor la Bucuresci. Cestiunea gréca este aceea, care mai puçinu póte se supere pe Russi'a séu pe Germani'a, de aceea si-a ales'o d. Waddington pentru că se elupte unu succesu diplomaticu, spre a corege opiniunea ce domnesce asupra lui in Franci'a. Ce va fi déca Turci'a va mai perde o provincia, Epirulu séu Thessali'a séu amendoué? Russi'a nu va plange

și Franci'a va dobândi unu mare succesu diplomaticu, care i va redicá védi'a in Orientu.

Asia a cugetatu d. de Waddington candu a adresatu către poteri o scrisóre circulara in favorulu pretensiuniloru Greciei propunendu intrunirea unei conferentie a ambasadoriloru in Constantiopolu. Este cunoscutu că tractatulu dela Berlinu a prevediutu intervenirea marilor poteri pentru casulu, candu nu s'ar' poté stabili o intielegere între Turci și Greci. Casulu acést'a era datu de multu, dér' nici un'a din poteri n'a luat u pëna acuma initiativa. Franci'a in fine a reesitu a castigá consentimentulu poteriloru la aceea că ambasadorii lor se se consulte între sine asupra cestiunei fruntarieloru grecesci, fara de a tiené o conferentia formalá.

Intr'aceea Greci vedu, că nu voru ajunge asia usioru a-si vedé implinite dorintiele, de aceea se inarméza și cauta de a storni revoluțiune in Epiru și in Thessali'a, organizandu și tramitendu acolo in ascunsu bande de insurgenti. Turci'a din parte-i nu a intardiatu de a luá mesuri de aperiare și a concentratu la fruntariile regatulu grecescu multime de trupe. Guvernulu grecescu protestéza acuma la marile poteri in contra acestei concentrari care amenintia tíer'a cu o invasiune turcésca și unu organu alu acestui guvernulu striga, că déca Europ'a va parasi pe Greci, ei sunt in stare de dá focu Orientulu in tóte patru unghiurile lui. — Asiá stamu deocamdata cu tractatulu dela Berlinu.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Cu publicarea autografulu imperatescu, prin care s'a disolvatu Reichsrathulu și s'au ordonatu noue alegeri, a inceputu agitatiunea electorala in Austri'a. Intre multele apeluri și programe ale diferiteloru partide merita o deosebita atentiune apelulu comitetulu centralu electoralu alu partidei conservative, alu caruia siefu este comitetele de Hohenwart. Dupa cumu stau astadi lucrurile, Hohenwart cu soçii sei de principie au siansele cele mai favorabile de a veni earasi la guvernulu. Hohenwart, de candu a fostu resturnatu de către Unguri, a totu lucratu la crearea unei mari partide conservatóre, care se „mantuiesca“ in sensulu adeveratu alu cuventulu Austri'a. De candu a cadiatu cu asianumitele „articule fundamentale“, in cari isi formulara Cehii pretensiunile lor la 1872 și cari aveau consentimentulu seu, d. Hohenwart a devenitu totu mai moderatu și a capetatu o frica de ori-ce straformari mai radicale. Cu tóte acéste comitetele de Hohenwart doresce din totu sufletulu seu o straformare câtu mai grabnica a vietiei de statu in Austri'a, o schimbare a sistemulu. Elu spera că acést'a se póte ajunge printr'o comuna conlucrare a tuturor elementeloru conservative din Austri'a. Apelulu electoralu alu partidei conservative ne ofera prin urmare unu deosebitu interessu. Precauti, cumu sunt intot-deauna conservativii, evita de a desvoltá unu programu detaliatu, dér' pentru aceea desdaunéza lumea curiósá spuindu-i cu puçine cuvinte ceea ce voiescu. Eata ce dicu ei:

„Voimu se pasimu pretutindenea cu energia in contra coruptiunei, care a luat deja dimensiuni atátu de inspaimantátóre și voimu se ajutam dreptulu, că se vina earasi la valóre pe tóte terenene vietiei publice, voimu se restabilimu deplin'a intielegere între bisericá și statu; voimu se facemu, că egal'a indreptatire a tuturoru nationalitatiloru din Austri'a, basata in istoria și garantata prin lege, se devina unu adeveru și se ingrijimu pentru aceea, că in viitoriu se se bucure toti de libertatile constitutiunale, nu numai o singura partida; voimu se stabilimu ordinea definitiva atátu de necessaria a financelorulu statulu și se asiguramu patriei nóstre possi-

bilitatea a poté se intrevina in cestiunile politice esterióre cu tóta ponderositatea unei poteri mari. Voimu se urmarimu in fine aceste scopuri nu pe calea resturnarei institutiuniloru sustatórie, ci pe aceea a desvoltarei pacinice și constante, pentru că numai ceea ce se creaza astfelu ofera garanti'a durabilitatii.“

„Mare și grea este problem'a acést'a, cu tóte că ne invetia o singura ochire asupra starei de plansu, care ne-a remasu mostenire dintr'o perioada, candu partid'a conservatória erá lipsita de influentia ce-i compete. De aceea inse este și necessariu, că in momentul acést'a insemnatu, toti, câtu vedu claru, in ce stare se afla patri'a, se si dé man'a in unire și cu firmitate, că nu cumva ceea ce ar' poté se fia póte mai bunu se devina inamiculu la ceea ce este bunu. . . . Unei asemenea conlucrare a conservativiloru din tóte tierile austriace i va succede marea opera de a prepará patriei nóstre multu cercate unu viitoriu mai fericitu. Si acést'a se dé Ddieu!“

Apelulu acést'a alu partidei conservative, subscrisu de comitetele Hohenwart cá presiedinte alu comitetulu centralu electoralu, apoi de comitetele Czartoryski, Falkenhahn, printiulu Lichtenstein s. a., desi este scrisu in terminii cei mai moderati și desi contine asigurarea, că n'au de gandu a resturná starea de față a lucrurilor, totusiu nu se póte negá, că este petrunsu de unu spiritulu reacionariu, care incepe a predominá totu mai multu cercurile politice din Austri'a. Căci ori și căta silintia si-ar' dá cineva de a-si inchipuí o desvoltare „pacinica și constanta“, care se póta duce la scopulu doritu de Hohenwart și soçi, nu va ajunge la unu resultatu multiamitoriu. Fara sguiduire nu se póte schimbá unu sistemulu, sub care „coruptiunea a luat dimensiuni atátu de mari“, nu se póte face, că „dreptulu tuturoru se vina la valóre și egal'a indreptatire a nationalitatiloru se devina unu adeveru.“ Dér' si in casulu celu mai bunu, candu Hohenwart ar' veni la guvernulu, nu s'ar' poté realisá tóte aceste asia usioru și este inca o mare intrebare, déca conservativii voru fi și in faptele lor totu atátu de scrupulosi cá in apelurile lor.

Caracteristica pentru directiunea ce au luat'o lucrurile in Austri'a este și uniunea celoru dóue partide ale marilor proprietari din Moravi'a, adeca a conservativiloru cu decembristii (aderintii guvernulu.) Aristocratii Moraviei au ajunsu la acea convictiune, că corespunde mai multu interessulu lor, că a unui elementu omogenu, că se nu sté divisati paralisandu-se unii pe altii, ci se conlucre cu totii spre resolvarea marilor probleme ale dilei Cari sunt aceste probleme? Nu ni-o spunu in apelulu lor și póte, că afara de comitetele Taaffe voru fi puçini, cari voru fi in chiaru despre marea adeverata a problemei, la a careia resolvare se chiama astadi cu intetire tóte partidele Austriei. Decamdata d. Taaffe póte se fia multiamitu cu mersulu lucrurilor. Alegerile pentru Reichsrath se voru incepe in 24 Iuniu și se voru fini in 12 Iuliu a. c. și ne voru oferí inca multe momente interessante.

Noulu guvernatoru alu Rumeliei orientale principelu Vogorides alias Aleco-pasi'a a sositu in Filipopolu Marti'a trecuta, unde a fostu primitu mai multu cu tacere și cu recéla de poporatiune. Indata dupa sosire se duse la biseric'a bulgara, unde fú primitu de Exarchu, care dupa seversirea serviciulu divinulu adresá guvernatoriulu unu discursu in limb'a bulgara, in care ilu felicita și da espressione sperantiei, că principele Vogorides cá fiu alu ilustrulu Bulgaru, care celu d'antaiu a deschisu biseric'a la Constantinopolu, biseric'a bulgara, care apoi a devenitu independenta, inzestratu fiindu cu calitati eminente, va sci se aplice nouele institutiuni ale tierii spre fericirea ei. E caracteristicu că fiulu marelui Bulgaru n'a intielesu discursulu

